

رِسَالَةٌ فِي اعْتِقَادِ الْحُكَمَاءِ

لِشَيْخِ الْإِسْرَاقِ شَهَابِ الدِّينِ يَحْيَى بْنِ حَبَشٍ السُّهْرَوَرْدِيِّ

Съчинение за вярата на мъдреците

на Шейха на озарението Шихабуддин Махйа ибн Хабаш ас-Сухрауарди

С името на Бога, Всемиловития, Премилосърдия

Това съчинение, известно като „Вярата на мъдреците” е съставено от предводителя и учения, пламтящата звезда на истината и религията, мъченика ас-Сухраварди, Богът да освети душата му!

(1) След възхвала на Всевишния Бог и поздрав към неговия пророк Възхваления (Мухаммад) и семейството му, (да спомена) причината за написване на този труд. А тя – че видях хорските езици да се домогват до посветените в знание божествени мъдречи и да се множи отрицанието по техен адрес. А изворът на всичко това – хорските догадки спрямо тях, че те именно са „материалистите, които не признават нито Творец, нито сътворение, нито пророци, нито събиране (след смъртта), нито разпределяне (към Рай или Ад), нито завръщане (към Всевишния), нито мъчение или блаженство след смъртта. Опазил ни Богът от такива думи! И нека върху тях и техните симпатизанти да бъдат проклятията божи!”

(2) Но догадката може да е грешна или правилна. А тази догадка спрямо посветените в знание божествени мъдречи е грешна. Напротив! Посветените в знание реализирали Истината (в себе си) вярват, че света има Творец и че Той е един, неповторим, независим, няма жена или дете. И че Той е вечножив, всезнаещ, всечуващ, всевиждащ. Че Той се характеризира с качествата на съвършенство, без да е обект на множественост или брой. И че на пророците е повелено от Всевишния Бог да изпълнят своите задължения. И че мъчението и блаженството са истина. И че щастието и нещастieto са истина, която непременно ще застигне човека. И че щастливият ще намери блаженство след смъртта, а нещастният ще намери мъчение след смъртта. И че съществуването на света е условно, а всеки условно съществуващ е възникнал от гледна точка на това, че съществуването му произхожда от външни нему (източници), а не от само себе си. Следователно изначален е само онзи, чието съществуване не произхожда от външни нему (източници). А такъв е само Абсолютно съществуващият, всемогъщ и величествен е! Това е кратко изложение на тяхната вяра.

(3) Що се касае до подробното ѝ изложение, те привеждат като нейно доказателство условното съществуване на света. И е близо до ума, че свойствата се състоят чрез телата, и така свойството е условно, заради зависимостта му от друг. И ако съществуването му беше абсолютно, съществуването му нямаше да зависи от друг. Що се касае до телата, те са носители на тези условни свойства. А абсолютно съществуващият не е носител на условни свойства, защото също щеше да е условен. След това, телата се различават поради различните си свойства като размери, фигури, цветове, топлина, студ и други, следователно трябва да има създател-творец (на свойствата и телата). Но не може творецът на формите да е тялото, защото формите са най-различни, а тялото от гледна точка на своята телесност е едно и не може да бъде творец на различни естества. Нито пък може свойствата да са творци на телата, поради (следните) две причини. Първата е, че свойствата са различни (естества), а тялото е едно естество. И ако свойствата бяха творците на телата, телата също щяха да имат различни телесни естества. Втората е, че свойствата се нуждаят от телата за да съществуват и така свойството щеше да е творец на онова, от което се нуждае за да съществува. И нито тялото може да сътвори себе си, нито свойството – да сътвори себе си, следователно трябва да има творец, който не е тяло, нито е свойство. И ако този творец е абсолютно съществуващ, той е това, което търсим.-----

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَذِهِ سَأَلَةٌ مَعْرُوفَةٌ بِاعْتِقَادِ الْحُكَمَاءِ ، أَنْشَأَهَا الْإِمَامُ الْعَالِمُ شَيْهَابُ الْحَقِّ وَالذِّينِ السُّهْرَوْرْدِيُّ الْمَقْتُولُ ،

قَدَسَ اللَّهُ نَفْسَهُ .

(1) أَمَّا بَعْدُ ، حَمْدُ اللَّهِ تَعَالَى وَالصَّلَاةُ عَلَى نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ، فَسَبَبُ تَحْرِيرِ هَذَا الْكِتَابِ هُوَ أَنَّ لِمَا رَأَيْتُ أَنَّهُ تَطَرَّقَ أَلْسِنَةُ النَّاسِ إِلَى أَهْلِ الْعِلْمِ مِنَ الْحُكَمَاءِ الْمُتَأَلِّهَةِ وَاشْتَدَّ التَّنْكِيرُ فِي حَقِّهِمْ ، وَمَنْشَأُ ذَلِكَ بِسَبَبِ ظَنِّ النَّاسِ فِي حَقِّهِمْ بِأَنَّهُمْ هُمُ الدَّهْرِيَّةُ الَّذِينَ لَا يَقُولُونَ بِالصَّانِعِ وَلَا بِالْأَنْبِيَاءِ وَلَا بِالْحَشْرِ وَلَا بِالنَّشْرِ وَالْمَرْجِعِ وَالْمَعَادِ وَلَا بِالْعَذَابِ وَالرَّاحَةِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ هَذَا الْكَلَامِ ، فَعَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَعَلَى مُجْبِيهِمْ .

(2) وَالظَّنُّ يُحْطَى وَيُصِيبُ ، وَهَذَا الظَّنُّ خَطَأٌ فِي حَقِّ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنَ الْحُكَمَاءِ الْمُتَأَلِّهَةِ ، بَلْ أَهْلُ الْعِلْمِ مِنْ أَرْبَابِ الْحَقِيقَةِ يَعْتَقِدُونَ بِأَنَّ لِلْعَالِمِ صَانِعًا وَهُوَ وَاحِدٌ فَردٌ صَمَدٌ لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَاِدًا ، وَأَنَّهُ حَىٌّ عَالِمٌ سَمِيعٌ بَصِيرٌ مَوْصُوفٌ بِصِفَاتِ الْكَمَالِ مِنْ غَيْرِ تَكْرُرٍ وَتَعَدُّدٍ ، وَأَنَّ الْأَنْبِيَاءَ مَأْمُورُونَ مِنْ جِهَةِ اللَّهِ تَعَالَى بِأَدَاءِ مَا وَجِبَ عَلَيْهِمْ آدَاءً ، وَأَنَّ الْعَذَابَ وَالرَّاحَةَ حَقٌّ ، وَالسَّعَادَةَ وَالشَّقَاوَةَ حَقٌّ ثَابِتٌ لَا حَقَّ لِلْإِنْسَانِ ، وَالسَّعِيدُ يَجِدُ الرَّاحَةَ بَعْدَ الْمَوْتِ وَالشَّقِيُّ يَجِدُ الْعَذَابَ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَأَنَّ الْعَالِمَ مُمَكِّنُ الْوُجُودِ وَكُلُّ مُمَكِّنِ الْوُجُودِ يَكُونُ مُحَدَّثًا بِاعْتِبَارِ أَنَّهُ يَتَوَقَّفُ وَجُودُهُ عَلَى غَيْرِهِ وَلَا يَكُونُ مَوْجُودًا بِذَاتِهِ ، فَإِذَا كَانَ الْقَدِيمُ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا لَا يَحْتَاجُ فِي وُجُودِهِ إِلَى غَيْرِهِ وَهُوَ وَاجِبُ الْوُجُودِ عَزَّ وَعَلَا . هَذَا ذِكْرُ اعْتِقَادِهِمْ عَلَى وَجْهِ الْإِجْمَالِ .

(3) وَأَمَّا عَلَى وَجْهِ التَّفْصِيلِ فَهُوَ أَنَّهُمْ يَبْرَهِنُونَ عَلَى أَنَّ الْعَالِمَ مُمَكِّنُ الْوُجُودِ . وَالْقَرِيبُ مِنَ الْفَهْمِ هُوَ أَنَّ الْأَعْرَاضَ قَائِمَةً بِالْأَجْسَامِ فَيَكُونُ الْعَرَضُ مُمَكِّنًا لِتَوَقُّفِهِ عَلَى غَيْرِهِ وَلَوْ كَانَ وَاجِبًا وَجُودُهُ لَمَا تَوَقَّفَ وَجُودُهُ عَلَى غَيْرِهِ . وَأَمَّا الْأَجْسَامُ فَهِيَ مَحَلُّ الْأَعْرَاضِ الْمُمْكِنَةِ وَوَاجِبُ الْوُجُودِ لَا يَكُونُ مَحَلَّ الْأَعْرَاضِ فَيَكُونُ أَيْضًا مُمَكِّنًا . ثُمَّ الْأَجْسَامُ مُخْتَلِفَةٌ بِاخْتِلَافِ الْأَعْرَاضِ مِنَ الْمَقَادِيرِ وَالْأَشْكَالِ وَالْأَلْوَانِ وَالْحَرَارَةِ وَالْبُرُودَةِ وَسَائِرِ الْأَعْرَاضِ الْمُخْتَلِفَةِ ، فَإِذَا لَا بُدَّ مِنْ صَانِعِ مُبْدِعٍ ، وَلَا يَكُونُ مُبْدِعُ الْهَيْئَاتِ الْجِسْمِ إِلَّا أَنَّ الْهَيْئَاتِ مُخْتَلِفَةٌ وَالْجِسْمُ مِنْ حَيْثُ الْجِسْمِيَّةُ لَا يَخْتَلِفُ فَلَا يَكُونُ مُبْدِعًا لِحَقَائِقِ مُخْتَلِفَةٍ ، وَالْأَعْرَاضُ لَا تَكُونُ مُبْدِعَاتٍ لِلْأَجْسَامِ لَوْجْهَيْنِ ، أَحَدُهُمَا هُوَ أَنَّ الْأَعْرَاضَ مُخْتَلِفَةٌ وَالْجِسْمُ حَقِيقَةٌ وَاحِدَةٌ ، فَلَوْ كَانَتْ الْأَعْرَاضُ مُبْدِعَاتِ الْأَجْسَامِ لَكَانَتْ الْأَجْسَامُ مُخْتَلِفَةً فِي الْجِسْمِيَّةِ ، وَالْوَجْهَ الثَّانِي هُوَ أَنَّ الْأَعْرَاضَ مُفْتَقِرَةٌ فِي الْوُجُودِ إِلَى الْأَجْسَامِ ، فَكَيْفَ يَكُونُ الْعَرَضُ مُبْدِعًا لِمَا افْتَقَرَ إِلَيْهِ فِي الْوُجُودِ . وَالْجِسْمُ لَا يَكُونُ مُبْدِعًا لِذَاتِهِ وَلَا الْعَرَضُ مُبْدِعًا لِذَاتِهِ ، فَلَا بُدَّ مِنْ مُبْدِعٍ لَا يَكُونُ جِسْمًا وَلَا عَرَضًا ، فَإِنْ كَانَ ذَلِكَ الْمُبْدِعُ وَاجِبُ الْوُجُودِ بِذَاتِهِ فَهُوَ الْمُرَادُ

1 Но ако той също е условно съществуващ трябва (веригата от творци и творения) да се приключи с
2 абсолютно съществуващия, който е Всевишният творец.

3 И разумният не се съмнява в това. „В Бога има ли съмнение?” Напротив, то е
4 интуитивно (за него), както е казал бедуинът: „Камилската тор е признак за камила, а следата на
5 стъпките е признак за движение. А небесна постройка с такава лекота и земна твърдина с такава
6 тежест не сочат ли към най-добър създател?” Само дето те (мъдреците) казват, че Творецът не
7 сътворява телата направо, а телата се образуват посредством огън, въздух, вода и земя. Затова
8 сътворението им е възможно само по различни начини.

9 (4) И щом като е така, както споменахме, то първото (нещо,) сътворено от Всевишният
10 Бог е творение разумно, живо и знаещо, както е казал Пророкът, мир нему: „Първото, което
11 Всевишният Бог създаде бе разумът.” Но този разум има три направления: мисълта му над
12 Твореца и проумяването му, мисълта му над своята условност и проумяването ѝ и мисълта му
13 над себе си и проумяването си. От мисълта му над твореца си и проумяването му, което е най-
14 висшето направление, се получава друг разум. От мисълта му над своята условност и
15 проумяването ѝ, което е най-нисшето направление, се получава небесна сфера. И от
16 проумяването на (и мисълта му над) себе си (което е междинното направление) – душата на сферата. И
17 така от втория (разум се получава) трети разум и втора небесна сфера и душата на сферата. И от
18 третия – четвърти разум и трета небесна сфера и душата на сферата. И от четвъртия – пети
19 разум и четвърта небесна сфера и душа на сферата. И от петия – шести разум и пета небесна
20 сфера и душа на сферата. И от шестия – седми разум и шеста небесна сфера и душа на сферата.
21 И от седмия – осми разум и седма небесна сфера и душа на сферата. И от осмия – девети разум
22 и осма небесна сфера и душа на сферата. И деветия – десети разум и девета небесна сфера и
23 душа на сферата. И от десетия – света на елементите (огън, въздух, вода и земя) и душите на хората.
24 И той (десетият разум) е нареченият от тях (мъдреците) „Дарителят на формите”, а от пророците –
25 „Светият дух” и „Гавраил” (Джебраил). И той е казал (в Свещения Куран): „Аз съм пратеник на твоя
26 господар за да ти даря пречистено момче.”

27 (5) Но те казват: Закъснението на тези същества спрямо Твореца-Истинския не е по
28 време или пространство, защото времето и пространството са следствие от тези същества. А
29 закъснението на тези същества спрямо Бога-Всевишния е по същност. И то е закъснението на
30 творението спрямо твореца, защото творението винаги изостава спрямо твореца, а творецът
31 винаги го изпреварва. И ако някой внимава да не ги нарича (т.е. творецът и творението) „причина” и
32 „следствие” нямаме възражения за (използваните) думи. И ако някой каже, че света е вечен,
33 имайки предвид, че между него и твореца му няма изоставане по време, пространство, степен
34 или естество също не възражаваме за думите, защото смисълът е един. Да! Ако той каже:
35 „Светът е вечен, в смисъл, че той няма Творец-Създател.” – това е неверие и ерес.

36 (6) И също вярват, че Богът-Всевишният не твори нищо в резултат от (своята) воля
37 (желание), защото воля може да има само при избор на едната от две възможности пред другата
38 – или мотивиран в своя полза или мотивиран в чужда полза, която предпочита да се случи на
39 другия вместо да го пропусне – та да може да се осъществи у него (Бога) воля. И това е
40 интуитивно, всеки го знае от себе си, -----

وَأِنْ كَانَ أَيْضًا مُمَكِّنًا فَلَا بُدَّ وَأَنْ يَنْتَهِيَ إِلَى وَاجِبِ الوجودِ بِذَاتِهِ وَهُوَ الْبَارِئُ تَعَالَى.

وَالْعَاقِلُ لَا يَشْكُ فِي ذَلِكَ ﴿أَفِي اللَّهِ شَكٌّ﴾ بَلْ ذَلِكَ أَمْرٌ فِطْرِيٌّ كَمَا قَالَ الْأَعْرَابِيُّ: ﴿الْبَعْرَةُ تَدُلُّ عَلَى الْبَعِيرِ وَتَقُلُّ الْأَقْدَامُ بَدَلُ عَلَى الْمَسِيرِ فَهَيْكَلُ عَلَوِيٌّ بِهَذِهِ اللَّطَافَةِ وَمَرْكَزُ سَفَلِيٌّ بِهَذِهِ الْكثَافَةِ أَمَا بَدَلَانِ عَلَى الصَّانِعِ الْخَبِيرِ﴾ غَيْرَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ بِأَنَّ الْبَارِئَ لَا يُبَدِّعُ الْأَجْسَامَ مُطْلَقًا بَلْ إِمَّا أَنْ يَتَكَوَّنَ الْجِسْمُ تَارًا أَوْ هَوَاءً أَوْ مَاءً أَوْ تُرَابًا، وَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ فَلَا يُمْكِنُ إِبْدَاعُهُ إِلَّا بِجِهَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ.

(4) وَإِذَا كَانَ الْأَمْرُ عَلَى مَا ذَكَرْنَا فَأَوَّلُ مَا أَبْدَعَ اللَّهُ تَعَالَى أَبَدَعَهُ أَمْرًا عَقْلِيًّا سَاحِيًّا عَالِمًا، كَمَا قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ﴿أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى الْعَقْلَ﴾ غَيْرَ أَنَّ لَهُ جِهَاتٍ ثَلَاثًا، مِنْ نَظَرِهِ إِلَى الْبَارِئِ وَتَعَقُّلِهِ وَمِنْ نَظَرِهِ إِلَى إِمْكَانِهِ وَتَعَقُّلِهِ وَمِنْ نَظَرِهِ إِلَى ذَاتِهِ وَتَعَقُّلِهِ. فَبِاعْتِبَارِ نَظَرِهِ إِلَى بَارِئِهِ وَتَعَقُّلِهِ، وَهِيَ جِهَةٌ أَشْرَفُ، يُوجَدُ مِنْهُ عَقْلٌ آخَرُ، وَبِاعْتِبَارِ نَظَرِهِ إِلَى إِمْكَانِهِ وَتَعَقُّلِهِ، وَهِيَ جِهَةٌ أَحْسَنُ مِنْهُ، يُوجَدُ فَلَكَ، وَبِاعْتِبَارِ تَعَقُّلِ ذَاتِهِ نَفْسُ الْفَلَكَ. وَكَذَلِكَ مِنَ الثَّانِي عَقْلٌ ثَالِثٌ وَفَلَكَ ثَانٍ وَنَفْسُ الْفَلَكَ، وَمِنَ الثَّالِثِ عَقْلٌ رَابِعٌ وَفَلَكَ ثَالِثٌ وَنَفْسُ الْفَلَكَ، وَمِنَ الرَّابِعِ عَقْلٌ خَامِسٌ وَفَلَكَ رَابِعٌ وَنَفْسُ الْفَلَكَ، وَمِنَ الْخَامِسِ عَقْلٌ سَادِسٌ وَفَلَكَ خَامِسٌ وَنَفْسُ الْفَلَكَ، وَمِنَ السَّادِسِ عَقْلٌ سَابِعٌ وَفَلَكَ سَادِسٌ وَنَفْسُ الْفَلَكَ، وَمِنَ السَّابِعِ عَقْلٌ ثَامِنٌ وَفَلَكَ سَابِعٌ وَنَفْسُ الْفَلَكَ، وَمِنَ الثَّامِنِ عَقْلٌ تَاسِعٌ وَفَلَكَ ثَامِنٌ وَنَفْسُ الْفَلَكَ، وَمِنَ التَّاسِعِ عَقْلٌ عَاشِرٌ وَفَلَكَ تَاسِعٌ وَنَفْسُ الْفَلَكَ، وَمِنَ الْعَاشِرِ عَالَمُ الْعُنْصُرَاتِ وَنُفُوسُ الْإِنْسَانِ، وَهُوَ الَّذِي يُسَمُّونَهُ ﴿وَاهِبَ الصُّورِ﴾ وَيُسَمِّيهِ الْأَنْبِيَاءُ بِ﴿رُوحِ الْقُدُسِ﴾ وَ﴿جِبْرِيلَ﴾ وَهُوَ الَّذِي قَالَ: ﴿لِنَمَّا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا﴾

﴿غَيْرَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ لَا يَكُونُ تَأْخُرُ هَذِهِ الْمَوْجُودَاتِ عَنِ الْمُبْدِعِ الْحَقِّ بِالزَّمَانِ وَالْمَكَانِ إِذِ الزَّمَانُ وَالْمَكَانُ تَابِعٌ لِهَذِهِ الْمَوْجُودَاتِ، بَلْ يَكُونُ تَأْخُرُ هَذِهِ الْمَوْجُودَاتِ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى بِالذَّاتِ وَهُوَ تَأْخُرُ الْمُبْدِعِ عَنِ الْمُبْدِعِ إِذِ الْمُبْدِعُ أَبَدًا يَتَأَخَّرُ عَنِ الْمُبْدِعِ وَالْمُبْدِعُ يَتَقَدَّمُ عَلَيْهِ. فَإِنْ كَانَ يَحْتَزِرُ أَحَدٌ عَنِ إِطْلَاقِ الْعِلَّةِ وَالْمَعْلُولِ فَلَا مُشَاحَةَ فِي الْأَلْفَاظِ، وَإِنْ أَطْلَقَ مُطْلَقًا بِأَنَّ الْعَالِمَ دَائِمٌ بِمَعْنَى أَنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ مُبْدِعِهِ تَأْخُرُ زَمَانِيٌّ وَلَا مَكَانِيٌّ وَلَا رُتْبِيٌّ وَلَا طَبِيعِيٌّ فَأَيْضًا لَا مُشَاحَةَ فِي الْأَلْفَاظِ إِذَا كَانَ الْمَقْصِدُ وَاحِدًا. نَعَمْ، لَوْ قَالَ الْعَالِمُ دَائِمٌ بِمَعْنَى أَنَّهُ لَيْسَ لَهُ مُبْدِعٌ وَصَانِعٌ فَذَلِكَ كُفْرٌ وَرَذَقَةٌ.

(6) وَأَيْضًا يَعْتَقِدُونَ بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَا يُبَدِّعُ شَيْئًا بِنَاءً عَلَى إِرَادَتِهِ إِذِ الْإِرَادَةُ لَا تَكُونُ إِلَّا عِنْدَ تَرْجِيحِ أَحَدِ الْجَانِبَيْنِ عَلَى الْآخَرَ، إِمَّا بِنَاءً عَلَى نَفْعٍ عَائِدٍ إِلَى ذَاتِهِ أَوْ لِنَفْعٍ رَاجِعٍ إِلَى مَفْعُولِهِ لَكِنَّ عِنْدَهُ حُصُولَ هَذَا النَّفْعِ لِمَفْعُولِهِ أَوَّلِيٌّ مِنْ تَرْكِهِ، حَتَّى يَتَحَقَّقَ لَهُ الْإِرَادَةُ. وَهَذَا أَمْرٌ فِطْرِيٌّ، يَعْلَمُ كُلُّ وَاحِدٍ عَنِ نَفْسِهِ.....

1 защото той не пожелава да извърши действие, освен мотивиран в своя полза или в чужда полза,
2 която предпочита да се случи вместо да не се случи. Богът-Всевишният обаче е абстрахиран от
3 (всякакви) цели и от обвързване на целта му с (каквото и да било) нещо. Следователно действието
4 му не е мотивирано от цел, а самата му същност отрежда съществуването (на всичко). И дори да
5 решат, за самия спор, да слязат до нивото на опонента и да приемат (, че Богът има) воля, пак няма
6 да се наруши тяхното правило, защото волята му щеше да е вечна, следователно светът нямаше
7 да закъснее спрямо него по време, пространство или (който и да било) друг признак за закъснение.

8 (7) И те вярват, че човекът е най-висшето земно животно и че той има разумна душа. А
9 разумната душа, според мъдреца, е разумна и единна същност, която не е от елементарния свят,
10 нито от ефирния свят, който е небесния свят. Напротив, нейното съществуване в телесния свят
11 е немислимо, защото ако тя беше в телесния свят щеше да е немислимо да схваща единството на
12 Истинския-Първия, огромно е величието му, защото Единият не може да бъде схванат, освен от
13 нещо, което е единно. Следователно тя (същността на разумната душа) е единна, както е казал ал-
14 Халаж по време на разпъването му: „Достатъчно за единия е, че му се е посветил Единият!” А
15 нищо от света на телата не е единно, затова е немислимо съществуването на душата в телесния
16 свят.

17 И доказателството, че тя не е в света на телата, нито е тяло, нито е телесна, е в книгата
18 (на Бога) и традицията (на Пратеника му ﷺ) и преданията (от светците-аулия). (Доказателството) от
19 стиховете (на божествената книга е): „В място на искреност при Владетел могъщ.” А това показва, че
20 тя не е тяло, нито е телесна, защото тези характеристики са немислими по отношение на тялото.
21 Напротив, това са характеристики на божествения дух, чиято същност е абстрахирана от света
22 на телата. И няма друга разлика между него (божествения дух) и ангелите, освен разпореждането
23 му над телата. А доказателството от традицията на Пророка, мир нему, са думите му: „Ношувам
24 при своя Господар. Той ме храни и пои.” А (доказателството) от преданията (на светците) са думите
25 на някои (духовни) учители по отношение на мистиците: „Който е с Бога е без място.” Това
26 сочи, че тя (разумната душа) не е тяло, защото тялото е съставно и делимо и (защото) няма нищо на
27 този свят, което да не се дели, нито във въображението, нито в действителност.

28 Следователно човешкият дух, който е божествен дух, не е в този свят. Да! Той е
29 обвързан с тялото подобно на връзката между владетеля и владението, и се разпорежда в него
30 както пожелае. И докато тази връзка продължава, продължава и животът на човека, а когато се
31 прекъсне – прекъсва животът му.

32 И в тялото на човека има фино парообразно тяло, наречено животински дух, докато го
33 има – има я и връзката, в противен случай – умира. И ако нещата не бяха по този начин как би
34 било мислимо божественият дух, който е разумната душа, да пронизва небесата и да се изкачва
35 нагоре? Защото пронизването на небесните сфери е немислимо, тъй като те се въртят
36 постоянно и за тях е немислимо праволинейното движение, защото праволинейното движение
37 не отговаря на природата им. И ако те (небесните сфери и разумната душа) съгласуваха (движението си)
38 по време на пронизването, щеше да следва, че (небесните сфери) се движат праволинейно.

39 (8) И движенията (на небесните сфери) подготвят възможностите (създават потенциала), а
40 дарителят на формите дава съществуването. Както водата, която като се стопли и стане много
41 гореща и материята ѝ се подготви да приеме въздушна форма, дарителят ѝ дава въздушна
42 форма. И когато темперамента на човека получи пълнота, той (дарителят) му дава разумна душа.
43 И според мъдреца разумите и небесните сфери са вечни (във времето), защото причината им
44 също е вечна. А всяко нещо, което се подновява в света на образуването и разпадането е
45 възникнало, защото причината му също е възникнала.-----

1 أَنَّهُ لَا يُرِيدُ أَنْ يَفْعَلَ فِعْلًا إِلَّا بِنَاءٍ عَلَى تَفَعُّلٍ رَاجِعٍ إِلَيْهِ أَوْ إِلَى غَيْرِهِ وَيَكُونُ حُصُولُ هَذَا التَّفَعُّلِ لِلغَيْرِ عِنْدَهُ أَوَّلَى مِنْ عَدَمِ
2 حُصُولِهِ. وَاللَّهُ تَعَالَى مُنَزَّهُ عَنِ الْأَعْرَاضِ وَعَنْ تَعَلُّقِ غَرَضِهِ بِشَيْءٍ، فَإِذَا نَ لَا يَكُونُ فِعْلُهُ بِنَاءً عَلَى غَرَضٍ بَلْ ذَاتُهُ
3 يَقْتَضِي الْوُجُودَ. عَلَى أَنَّهُمْ لَوْ نَزَلُوا عَلَى سَبِيلِ الْمَجَادَلَةِ وَيَقُولُونَ بِالْإِرَادَةِ لَا يَنْجِزُ مَرْبِهِ قَاعِدَتَهُمْ، فَإِنَّ إِرَادَتَهُ أَيْضًا
4 تَكُونُ قَدِيمَةً وَبَلَدًا أَنْ لَا يَتَأَخَّرَ الْعَالَمُ عَنْهُ تَأَخَّرًا مَانِيًا وَلَا مَكَانِيًا وَلَا غَيْرَ ذَلِكَ مِنَ التَّأَخُّرَاتِ.

5 ﴿وَيَعْتَقِدُونَ أَنَّ الْإِنْسَانَ أَشْرَفَ الْحَيَوَانَاتِ الْأَرْضِيَّةِ وَلَهُ نَفْسٌ نَاطِقَةٌ، وَالنَّفْسُ النَّاطِقَةُ عِنْدَ الْحَكِيمِ
6 عِبَارَةٌ عَنْ جَوْهَرٍ عَقْلِيٍّ وَحَدَانِيٍّ لَيْسَ فِي عَالِمِ الْعُنْصُرِيِّ وَلَا فِي عَالِمِ الْأَثِيرِيِّ وَهُوَ عَالِمُ السَّمَاوَاتِ، بَلْ لَا يَتَصَوَّرُ
7 وُجُودَهُ فِي عَالِمِ الْأَجْسَامِ لِأَنَّهُ لَوْ كَانَ فِي عَالِمِ الْأَجْسَامِ لَمْ يَتَصَوَّرْ أَنْ يُدْرِكَ وَحَدَةَ الْحَقِّ الْأَوَّلِ جَلَّ كِبَرِيَاةُهُ، فَإِنَّ
8 الْوَاحِدَ لَا يُدْرِكُهُ إِلَّا أَمْرٌ وَحَدَانِيٌّ، بَلْ هُوَ أَمْرٌ وَحَدَانِيٌّ كَمَا قَالَ الْحَلَّاحُ فِي وَقْتِ صَلَاتِهِ: ﴿حَسْبُ الْوَاحِدِ إِفْرَادُ الْوَاحِدِ
9 لَهُ﴾. وَكُلُّ مَا فِي عَالِمِ الْأَجْسَامِ لَيْسَ بِوَاحِدٍ فَلَا يَتَصَوَّرُ وُجُودَ النَّفْسِ فِي عَالِمِ الْأَجْسَامِ.

10 وَالدَّلِيلُ عَلَى أَنَّهُ لَيْسَ فِي عَالِمِ الْأَجْسَامِ وَلَيْسَ بِجِسْمٍ وَلَا جِسْمَانِيٍّ مِنَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ وَالْأَثَرِ، أَمَّا
11 الْآيَاتُ: ﴿فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ﴾ وَهَذَا يُدَلُّ عَلَى أَنَّهُ لَيْسَ بِجِسْمٍ وَلَا جِسْمَانِيٍّ إِذْ لَا يَتَصَوَّرُ فِي حَقِّ
12 الْأَجْسَامِ هَذِهِ الصِّفَاتِ، بَلْ هَذِهِ الصِّفَاتُ لِلرُّوحِ الْإِلَهِيِّ الْمُنْتَبِئِيِّ عَنْ عَالِمِ الْأَجْسَامِ بِجَوْهَرِهِ. وَلَيْسَ فَرْقٌ بَيْنَهُ
13 وَبَيْنَ الْمَلَائِكَةِ إِلَّا تَصَرُّفُهُ فِي الْأَجْسَامِ. وَأَمَّا بَيَانُهُ مِنَ السُّنَّةِ قَوْلُ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ﴿أَيْتِ عِنْدَرْتِي يُطْعِمُنِي
14 وَيَسْقِينِي﴾. وَأَمَّا الْأَثَرُ مَا قَالَ بَعْضُ الْمَشَايخِ فِي صِفَةِ الصُّوفِيَّةِ، فَقَالَ: ﴿مَنْ كَانَ مَعَ اللَّهِ كَانَ بِلَا مَكَانٍ﴾. وَهَذَا يُدَلُّ
15 عَلَى أَنَّهُ لَيْسَ بِجِسْمٍ إِذَا الْجِسْمُ مُتَرَكِّبٌ وَمُنْقَسِمٌ وَلَيْسَ فِي هَذَا الْعَالَمِ مَا لَا يَنْقَسِمُ لَا فِي الْوَهْمِ وَلَا فِي الْعَيْنِ.

16 فَرُوحُ الْإِنْسَانِ، وَهُوَ الرُّوحُ الْإِلَهِيُّ، لَيْسَ فِي هَذَا الْعَالَمِ. نَعَمْ، لَهُ تَعَلُّقٌ بِالْبَدَنِ كَتَعَلُّقِ الْمَلِكِ بِالْمَلِكِ
17 وَيَتَصَرَّفُ فِيهِ كَمَا يَشَاءُ، وَمَادَامَ تَعَلَّقَتْ نَابِتًا بِنَبْتِي الْإِنْسَانُ حَيًّا وَإِذَا انْقَطَعَ عِلَاقَتُهُ يَنْقَطِعُ حَيَاتُهُ.

18 وَفِي بَدَنِ الْإِنْسَانِ جِسْمٌ لَطِيفٌ بَخَارِيٌّ يُسَمَّى رُوحًا حَيَوَانِيًّا، بِسَبَبِ بَقَائِهِ يَنْقِي الْعِلَاقَةَ وَالْإَفْحُوتَ.
19 وَأَوْلَى لَا يَكُونُ الْأَمْرُ عَلَى هَذَا الْوَجْهِ فَكَيْفَ يَتَصَوَّرُ أَنَّ الرُّوحَ الْإِلَهِيَّ، وَهُوَ النَّفْسُ النَّاطِقَةُ، يَحْرُقُ السَّمَاوَاتِ وَيَصْعَدُ
20 إِلَى فَوْقِ؟ فَإِنَّ حَرْقَ الْأَفْلَاقِ غَيْرُ مُتَصَوَّرٍ لِأَنَّ الْأَفْلَاقَ أَبَدًا فِي الدَّوْرَانِ، وَلَا يَتَصَوَّرُ عَلَيْهِ الْحَرَكَةُ الْمُسْتَقِيمَةَ فَإِنَّ
21 الْحَرَكَةَ الْمُسْتَقِيمَةَ لَا تَكُونُ مُقْتَضَى طَبْعِهِ، فَإِنَّ كَانَ يَلْتَأَمُ عِنْدَ الْحَرْقِ فَلَيْزَمَ أَنْ يَتَحَرَّكَ مُسْتَقِيمًا.

22 ﴿وَالْحَرَكَاتُ مُحْصَلُ الْإِسْتِعْدَادَاتِ وَوَاهِبُ الصُّورِ يُعْطِي الْوُجُودَ، كَمَا أَنَّ الْمَاءَ إِذَا صَارَ حَارًّا شَدِيدَ
23 الْحَرَارَةِ اسْتَعَدَّ هَيُولًا لِقَبُولِ الْهَوَائِيَّةِ فَيُعْطِي الْوَاهِبَ هَوَائِيَّةً، وَإِذَا تَرَمَّزَ الْجِسْمُ الْإِنْسَانِ يُعْطِي لَهُ نَفْسًا نَاطِقَةً. فَعِنْدَ
24 الْحَكِيمِ الْعُقُولُ وَالْأَفْلَاقُ دَائِمَةٌ لِذَوَامِ عِلَّتَيْهَا، وَكُلُّ مَا يَتَجَدَّدُ فِي عَالِمِ الْكُونِ وَالْفَسَادِ حَادِثٌ لِحُدُوثِ عِلَّتِهِ.....

1 (9) А с думата „материя” се обозначава същност, която понякога приема формата на
2 огъня, понякога – формата на въздуха, понякога – формата на водата и понякога – формата на
3 земята. (Например) превръщането на водата във въздух е видимо, защото човек многократно
4 вижда капчиците роса, които са въздух, превърнат във вода и вода, превърната във въздух. И
5 четирите елемента са огън, въздух, вода и земя. Огънят е най-далеч от центъра (на земята), а
6 земята е най-далеч от сферата (на небето).

7 (10) И от съединяването на тези елементи се получават трите царства – на
8 минералите, на растенията и на животните. Животните са по-висши от растенията и имат по-
9 съвършен темперамент от тях, а растенията са по-съвършени от минералите. Растенията имат
10 общи (жизнени) сили с животните, но животните имат допълнителни сили, които растенията
11 нямат. Що се отнася до общите (сили) за растенията и животните, те са хранителната,
12 растежната и размножителната, като от своя страна хранителната се състои от притегателна,
13 задържаща, храносмилателна и изхвърляща. А онова, което животните имат повече от
14 растенията са силите на възприятието, а те са пет вътрешни и пет външни. Петте външни са
15 слухът, зрението, мирисът, вкусът и осезанието. А петте вътрешни са общата сетивност,
16 сетивната памет, мисълта, въображението и мисловната памет.

17 (11) И човекът е най-висшето животно и той се отличава с нещо специално, и то е
18 разумната му душа, състояща се чрез себе си, която не се намира в място, жива, знаеща,
19 управляваща телата, както е намекнало свещеното послание: „И изпреварилите отпреди!” – а те
20 са разумите. И също: „И управляващите делата!” – а те са душите.

21 И според мъреците, както ние имаме разумни души, така и небесните сфери имат
22 разумни души, които са живи, знаещи, влюбени в твореца си, вечно копнеещи за него и вечно
23 намиращи се в екстаз и в непрекъсната наслада. И тази наслада преминава към телата им, а
24 телата им се раздвижват подобно на аскетите изпаднали в екстаз. И всяка (небесна) душа си има
25 своята небесна сфера, затова и движенията им (на небесните сфери) се различават. И поради
26 техните движения доброто съществува вечно на този свят. А този свят няма заслужаваща
27 внимание връзка с ефирния свят.

28 (12) И световете, според мъреците, са три: светът на разумите, който е светът
29 „Джабарут”, светът на душите, който е светът „Малакут” и светът „Мулак”, който е светът на
30 телата.

31 (13) И вярват, че душата на адамовия син продължава да съществува (след смъртта). И
32 ако тя е запозната с Бога и с ангелите му, гравирани с истините, постигнала степената на
33 украсяване със същинските неща, което е предала на съвършенството на душата, тя намира
34 такива наслади, които око не е виждало, нито ухо е чувало, нито човешко сърце си е
35 представяло. Но ако тя не е познала Бога и ангелите му, ще бъде спяла след раздялата (с този
36 свят), както е казал Най-могъщият: „А който е спял на този (свят), то на отвъдния (свят) ще бъде
37 още по-спял и по-заблуден за пътя (на истината).” А слепецът се намира в тъмнина: „Тъмнини,
38 които са една над друга!” И те ще страдат от мъчението на изолацията от Бога и на изгубения
39 комфорт от земята, и от лошите образи, които са си навлекли, както Всевишният е казал:-----

١ ﴿٩﴾ وَالْهَيُولَىٰ عِبْرَةٌ عَن جَوْهَرٍ يَلْبَسُ تَارَةً الصُّورَةَ النَّارِيَّةَ، وَتَارَةً الصُّورَةَ الْهَوَائِيَّةَ، وَتَارَةً الصُّورَةَ
٢ الْمَائِيَّةَ، وَتَارَةً الصُّورَةَ التُّرَابِيَّةَ. فَظَاهِرٌ صَبْرُورُهُ الْمَاءَ هَوَاءً، فَإِنَّ الْإِنْسَانَ يَرَى الْقَطْرَاتِ مِنَ التَّدَىٰ مَرَّةً بَعْدَ
٣ أُخْرَىٰ، فَذَلِكَ هَوَاءٌ صَارَ مَاءً وَمَاءٌ صَارَ هَوَاءً. وَالْعَنَاصِرُ الْأَرْبَعَةُ نَارٌ وَهَوَاءٌ وَمَاءٌ وَتُرَابٌ، فَالتُّرَابُ فِي غَايَةِ الْبُعْدِ مِنَ
٤ الْمَرْكَزِ وَالتُّرَابُ فِي غَايَةِ الْبُعْدِ مِنَ الْمُحِيطِ.

٥ ﴿١٠﴾ وَمِنْ أَمْتِرَاجِ هَذِهِ الْعَنَاصِرِ يَحْصُلُ الْمَوَالِدُ الثَّلَاثَةُ مِنَ الْمَعَادِنِ وَالتَّنْبَاتِ وَالتَّحْيَوَانِ، وَالتَّحْيَوَانُ أَشْرَفُ
٦ مِنَ التَّنْبَاتِ وَأَتَمُّ مَزَاجًا وَالتَّنْبَاتُ أَتَمُّ مِنَ الْمَعَادِنِ. فَالتَّنْبَاتُ اشْتَرَكَ مَعَ التَّحْيَوَانِ فِي قُوَىٰ وَزَادَ التَّحْيَوَانُ عَلَى التَّنْبَاتِ بِأُمُورٍ
٧ أُخْرَىٰ. أَمَّا اشْتِرَاكُ التَّنْبَاتِ مَعَ التَّحْيَوَانِ فَهُوَ كَانَ فِي الْقُوَى الْعَاطِيَّةِ وَالتَّامِيَّةِ وَالمَوْلَدَةِ وَمَا يَحْتَاجُ فِي الْعَدَاءِ مِنَ الْقُوَى
٨ الْجَادِبَةِ وَالمَاسِكَةِ وَالتَّهَاضِمَةِ وَالدَّافِعَةِ، وَمَا زَادَ التَّحْيَوَانُ بِهِ عَلَى التَّنْبَاتِ فَهِيَ الْقُوَى الْمُدْرِكَةُ وَهِيَ خَمْسَةٌ بَاطِنَةٌ
٩ وَخَمْسَةٌ ظَاهِرَةٌ. أَمَّا الخَمْسَةُ الظَّاهِرَةُ فَهِيَ السَّمْعُ وَالبَصَرُ وَالتَّشْمُّ وَالتَّذَوُّقُ وَالتَّمَسُّ، وَأَمَّا الخَمْسَةُ الْبَاطِنَةُ فَهِيَ
١٠ الْحِسُّ الْمُشْتَرَكُ وَالتَّحْيَالُ وَالتَّمْتَحِيلَةُ وَالتَّوَهُُّرُ وَالحَافِظَةُ.

١١ ﴿١١﴾ وَالإِنْسَانُ أَشْرَفُ الْحَيَوَانَاتِ، اخْتَصَّ بِأَمْرٍ مُفَارِقٍ وَهِيَ النَفْسُ النَّاطِقَةُ، فَالْمَاءُ بِنَفْسِهَا لَا فِي آيِنٍ،
١٢ حَيَّةٌ، عَالِمَةٌ، مُدْبِرَةٌ لِلْأَبْدَانِ، كَمَا أَشَارَ إِلَيْهِ التَّنَزِيلُ: ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبَقًا﴾ وَهِيَ الْعُقُولُ ﴿فَالْمُدْبِرَاتِ أَمْرًا﴾ وَهِيَ
١٣ النَّفُوسُ.

١٤ وَعِنْدَ الْحُكَمَاءِ كَمَا أَنَّ لِأَبْدَانِنَا نَفْسًا نَاطِقَةً فَلِأَفْلَاكِ أَيْضًا نَفُوسٌ نَاطِقَةٌ، حَيَّةٌ، عَالِمَةٌ، عَاشِقَةٌ
١٥ لِمُبْدِعِهَا، مُشْتَاقَةٌ أَبَدًا، فَأَبَدًا فِي الْوُجِدِ الدَّائِمِ وَالدَّوَةِ الْمُتَوَاتِرَةِ، وَتَتَعَدَّى لِذُنُهَا إِلَى أَبْدَانِهَا فَتَتَحَرَّكُ أَبْدَانُهَا
١٦ كَصَاحِبِ الْوُجِدِ مِنْ أَصْحَابِ التَّجْرِيدِ. وَلِكُلِّ نَفْسٍ فَلَاكٌ، فَلِهَذَا اخْتَلَفَ حَرَكَاتُهُمْ، وَسَبَبَ حَرَكَاتِهِمْ يُوجَدُ الْخَيْرُ
١٧ الدَّائِمُ فِي هَذَا الْعَالَمِ. وَلَيْسَ لِهَذَا الْعَالَمِ نَسَبَةٌ مُعْتَبَرَةٌ إِلَى عَالِمِ الْأَشْيَاءِ.

١٨ ﴿١٢﴾ وَالْعَوَالِمُ عِنْدَ الْحُكَمَاءِ ثَلَاثَةٌ: عَالِمُ الْعُقُولِ وَهُوَ عَالِمُ الْجَبْرُوتِ، وَعَالِمُ النَّفُوسِ وَهُوَ عَالِمُ الْمَلَكُوتِ،
١٩ وَعَالِمُ الْمَلِكِ وَهُوَ عَالِمُ الْأَجْرَامِ.

٢٠ ﴿١٣﴾ وَيَعْتَقِدُونَ أَنَّ نَفْسَ الْآدَمِيِّ تَبْقَى، إِنْ كَانَتْ عَارِفَةً بِاللَّهِ وَبِمَلَائِكَتِهِ، مُنْقَشَةً بِالْحَقَائِقِ، وَلَهَا دَرَجَةٌ
٢١ اتِّفَاقِ الْحَقَائِقِ فَإِنَّهُ غَايَةُ كَمَالِ النَّفْسِ، تَجِدُ مِنَ اللَّذَاتِ مَا لَا عَيْنَ رَأَتْ وَلَا أُذُنَ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ.
٢٢ وَإِنْ كَانَ جَاهِلًا بِاللَّهِ وَبِمَلَائِكَتِهِ فَيَكُونُ بَعْدَ الْمَفَارِقَةِ أَعْمَى، كَمَا قَالَ عَزَّ مِنْ قَائِلٍ: ﴿وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي
٢٣ الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾، وَالْأَعْمَى يَكُونُ فِي الظُّلْمِ: ﴿ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ﴾ فَيَتَأَلَّمُونَ بِعَذَابِ الْحِجَابِ
٢٤ عَنِ اللَّهِ، وَبِمَقَاتٍ مِنْ رَاحَةِ الدُّنْيَا، وَبِأَكْسَابِهِمُ الْهَيْئَاتِ الرَّدِيَّةِ، كَمَا قَالَ تَعَالَى:

1 „Но не, сърцата им се опетниха от нещата, които сториха.” – което е намек, че ще бъдат
2 отдалечени от Бога – и от преградата между тях и между онова, което желаят от земните
3 наслади, както е казал (Богът): „И ще се прегради между тях и между онова, което желаят.”

4 (14) И вярват, че пророците, мир тям, са изпратени с истината за да се устрои света по
5 най-добрия начин и за да им напомнят (на хората) за отвъдното, защото хората са нехайни към
6 отвъдното, нечестни в земните си отношения, затова се нуждаят от някого, който да им даде
7 точен закон. И този човек трябва да има благородна душа, да знае и да може онова, което
8 неговите съвременници не могат, поради благородството на душата си. Защото, когато душата
9 е благородна, а силите ѝ укрепнат тя въздейства на този свят с огромно въздействие, тъй като е
10 свързана със Светия дух и добива знанията си от него, и придобива от него силата на светлината
11 и свойството да въздейства. Подобно на нагорещеното желязо, което поради съседството си с
12 огъня добива от него формата на светлината и свойството да изгаря. Възможно е тази степен да
13 се получи и от светците (аулия), но пророците (анбия) са отличени от тях със степен, а тази
14 степен е, че на тях им е заповядано да усъвършенстват хората и да им предадат посланието (на
15 Бога), а на светците – не.

16 (15) И знай, че майсторите на праксиса, когато получат знания и размишляват над
17 тези знания – над първопричината на всички причини и над нейните творения – чрез
18 внимателно размишление, а силите им отслабнат чрез намаляване на храната, като мисълта на
19 сърцето им и думите на езика им (с които споменават Бога) се синхронизират или като си помагат с
20 нежна мелодия и приятни ухания и подходящи гледки, тогава у тях произтичат духовни
21 светлини и това се превръща тяхно умение, което им носи спокойствие. Така започват да им се
22 показват тайни неща, с които душата се свързва чрез духовна връзка. И (тази връзка) протича
23 през мисълта по характерен за нея начин и се вижда от общата сетивност. И те виждат духовни
24 образи в най-добрия вид, който може да се въобрази и чуват от тях най-приятната реч и
25 получават от тях своите знания. А може и да видят неща, които са изписани. И тяхно е най-
26 пълното щастие и най-високата степен и на този свят и на отвъдния. Блажен е, който овладее
27 душата си преди смъртта и добие за душата си на този свят степен, на която да се наслаждава в
28 дома на преходното и на която да се радва в дома на непреходното.

29 Моля Бога за успех, защото той е способен, и за отговор е достоен, и е творец на
30 всички. И слава на Бога, и поздрав за нашия пророк и наш господар – Възхваления (Мухаммад) –
31 и за всички от неговото семейство.

1 كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ إِشَارَةً إِلَى الْبُعْدِ عَنِ اللَّهِ وَالْحَيْلُولَةَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ مِنْ لَذَاتِ
2 الدُّنْيَا، كَمَا قَالَ: ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ﴾.

3 ﴿١٤﴾ وَيَعْتَقِدُونَ أَنَّ الْأَنْبِيَاءَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مَبْعُوثُونَ بِالْحَقِّ لِمَصْلَحَةِ نِظَامِ الْعَالَمِ وَلِيُذَكِّرَهُمُ الْآخِرَةَ،
4 فَإِنَّ النَّاسَ عَافِلُونَ عَنِ الْآخِرَةِ، غَيْرُ مُنْصِفِينَ فِي أَحْوَالِ الدُّنْيَا، فَلَا يُدَمِّمَنَّ يُقِنُّ لَهُمْ قَانُونًا مَضْبُوطًا، وَلَا بُدَّ وَأَنْ
5 يَكُونَ هَذَا الشَّخْصُ شَرِيفِ النَّفْسِ، عَالِمًا قَادِرًا عَلَى مَا لَا يَقْدِرُ غَيْرُهُ فِي زَمَانِهِ بِشَرَفِ نَفْسِهِ. فَإِنَّ النَّفْسَ إِذَا كَانَتْ
6 شَرِيفَةً وَقَوِيَتْ قُوَّتُهَا تَوَثَّرَ فِي هَذَا الْعَالَمِ تَأْثِيرًا عَظِيمًا لِأَنَّهَا تَتَّصِلُ بِرُوحِ الْقُدْسِ وَتَأْخُذُ مِنْهُ الْعُلُومَ، فَتَكْتَسِبُ
7 مِنْهَا قُوَّةَ فُرَايَةِ وَخَاصِيَةِ التَّأْثِيرِ، كَالْحَدِيدِ الْحَامِيَةِ إِذَا جَاوَرَ النَّارَ تَكْتَسِبُ مِنْهُ هَيْئَةً نُورَانِيَّةً وَخَاصِيَةَ الْإِحْرَاقِ.
8 وَقَدْ يَحْصُلُ هَذِهِ الدَّرَجَةُ لِلْأَوْلِيَاءِ، وَالْأَنْبِيَاءِ فَخْصُوصًا بِعَزِيدِ دَرَجَةٍ وَهُوَ أَنَّهُمْ مَأْمُورُونَ بِاصْلَاحِ الْخَلْقِ وَأَدَاءِ
9 الرِّسَالَةِ دُونَ الْأَوْلِيَاءِ.

10 ﴿١٥﴾ وَاعْلَمْنَا أَنَّ أَرْبَابَ الرِّيَاضَةِ إِذَا حَصَلَ لَهُمُ الْعُلُومُ وَفَكَرُوا فِي مَعْلُومَاتِهِمْ مِنْ مُسَبِّبِ الْأَسْبَابِ وَمَا
11 دُونَهُ مِنْ مُبَدَّعَاتِهِ فِكْرًا طَيِّفًا، وَيَضَعُفُ قُوَّاهُمْ بِتَقْلِيلِ الْعَدَاءِ فَيُؤَافِقُ فِكْرَهُمْ بِالْقَلْبِ وَذِكْرَهُمْ بِاللِّسَانِ، وَتَارَةً
12 يَسْتَعِينُونَ بِنِعْمَةِ رُحِيمَةٍ وَبِرُوحِ طَيِّبَةٍ وَبِرُؤْيَةِ أُمُورٍ مُنْتَأَسِبَةٍ، فَيَحْصُلُ لَهُمْ أَنْوَارُ رُوحَانِيَّةٍ حَتَّى يَصِيرَ ذَلِكَ
13 مَلَكَةً وَيَصِيرَ سَكِينَةً، فَيَطْهَرُ لَهُمْ أُمُورٌ غَيْبِيَّةٌ وَيَتَّصِلُ بِهَا النَّفْسُ انْصَالًا رُوحَانِيًّا، وَيَسْرِي ذَلِكَ عَلَى الْمُتَخَيَّلَةِ
14 عَلَى مَا يَلِيقُ بِحَالِ الْمُتَخَيَّلَةِ، وَيَرَى الْحِسَّ الْمُشْتَرَكُ، فَيَرَوْنَ الْأَسْبَاحَ الرُّوحَانِيَّةَ عَلَى أَحْسَنِ مَا يَتَصَوَّرُونَ مِنَ الصُّورِ،
15 وَيَسْمَعُونَ مِنْهُ الْكَلَامَ الْعَدْبَ، وَيَسْتَفِيدُونَ مِنْهُ الْعُلُومَ، وَقَدْ يَرَوْنَ أَشْيَاءَ مَكْتُوبَةً. فَلَهُمُ الْخُطُّ الْأَوْفَرُ وَالْمَقَامُ
16 الْأَعْلَى فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، فَطُوبَى لِمَنْ أَدْرَكَ نَفْسَهُ قَبْلَ الْمَوْتِ وَحَصَلَ لِنَفْسِهِ فِي الدُّنْيَا دَرَجَةٌ يَلْتَذُّ بِهَا فِي دَارِ الْفَنَاءِ
17 وَيَفْرَحُ بِهَا فِي دَارِ الْبَقَاءِ.

18 وَأَسْأَلُ اللَّهَ التَّوْفِيقَ، فَإِنَّهُ قَدِيرٌ وَإِلَّا جَابَةَ جَدِيرٌ وَالْمُبْدِعُ لِلْكَلِّ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالصَّلَاةُ عَلَى نَبِيِّنَا وَسَيِّدِنَا
19 مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ.

